

NAREG

Udržateľné využívanie regionálnych zdrojov
Nachhaltige Regionale Ressourcennutzung

Opätovné použitie / Reuse system

STAV- PREDPOKLADY-MOŽNOSTI V SR

2021

Tento študijný materiál vznikol v rámci projektu NAREG, ktorý je realizovaný v rámci programu INTERREG V-A SK-AT a spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Vypracoval: Ing. Elena Bodíková, PhD. a kol. Good Mood SK

V Bratislave, 2021

Partneri projektu: Forschung Burgenland, Trnavský samosprávny kraj, Burgenländischer Müllverband, ZOHŽO Nezisková organizácia Centrum kontinuálneho vzdelávania, FH Burgenland, AWS Schwechat

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Súčasná situácia v oblasti opätovného použitia.....	6
2.1. Legislatívne prostredie	6
2.1.1. Opätovné použitie v európskej legislatíve.....	8
2.1.2. Opätovné použitie v slovenskej legislatíve	9
2.2. Situácia v niektorých krajinách EÚ	11
2.2.1. Rakúsko	12
2.2.2. Fínsko	13
2.2.3. Anglicko	14
2.2.4. Česká republika	15
2.2.5. Švédsko	16
2.3. Situácia na Slovensku	17
3. Návrh na zlepšenie situácie na Slovensku.....	21
3.1. Opatrenia v oblasti legislatívy.....	21
3.2. Opatrenia v oblasti infraštruktúry.....	21
3.3. Opatrenia v oblasti výskumu a vývoja.....	22
3.4. Opatrenia v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti.....	22
3.4.1. Opatrenia so zameraním na širokú verejnosť	23
3.4.2. Opatrenia so zameraním na samosprávy	23
3.4.3. Opatrenia so zameraním na pracovníkov zberných dvorov a iných prevádzok.....	23
3.4.4. Opatrenia so zameraním na multiplikátorov	24
4. Informačné a školiace aktivity.....	25
4.1. Cieľ informačných a školiacich aktivít	25
4.2. Cieľové skupiny informačných a vzdelávacích aktivít	25
4.3. Metodika informačného a školiaceho programu	26
4.3.1. Samostatné špecializované školenia	26
4.3.2. Príspevky na odborných seminároch a konferenciách.....	27
4.3.3. Vydanie metodických učebných textov	27
4.3.4. Vydanie informačnej brožúry	27
4.3.5. Poskytovanie informácií prostredníctvom internetu	27
4.3.6. Príspevky v časopisoch a novinách.....	28
4.3.7. Vydanie manuálu pre obce a pracovníkov zariadení na príjem a opravu / úpravu vecí.....	28
4.4. Matrica vzdelávacieho programu.....	29

1. Úvod

Jednou z najdôležitejších výziev súčasnosti je ochrana životného prostredia a s tým spojená ochrana zdrojov. Konzumný spôsob života síce zabezpečuje výborné životné podmienky pre obyvateľov Európy, ale vzhľadom na postupné vyčerpávanie prírodných zdrojov a stále vzrastajúcu tvorbu odpadov je tento spôsob života neudržateľný. Aj preto Európska únia (EÚ) prijala program „green deal“, teda európsku zelenú dohodu¹, ktorá plánuje na zabezpečenie udržateľnosti hospodárstva EÚ. To sa dosiahne tak, že výzvy v oblasti klímy a životného prostredia sa premenia na príležitosti vo všetkých oblastiach politiky a umožnia spravodlivú a inkluzívnu transformáciu pre všetkých.

Pri presadzovaní európskej zelenej dohody sú dôležité aj drobné opatrenia, ktoré pomôžu naštartovať procesy smerom k stanoveným cieľom. Jedným z nich je predchádzanie vzniku odpadov formou opätovného použitia (re-use). Opätovné použitie je nielen prvým stupňom v hierarchii odpadového hospodárstva, ale je predovšetkým životným štýlom. Bol to životný štýl našich prarodičov, ktorý sme nahradili konzumom a rabovaním životného prostredia. Ak chceme do budúcnosti znížiť záťaž životného prostredia, musíme znovu nájsť formy opätovného využitia vecí, predĺženia života vecí, ich opravy, úpravy, zdieľania vecí a podobne.

Predkladaný materiál je jedným z výstupov projektu NAREG – Udržateľné využívanie regionálnych zdrojov. Jeho cieľom je pripraviť podmienky pre zavedenie opätovného použitia v regióne Združenia obcí Horného Žitného ostrova v odpadovom hospodárstve so sídlom v Šamoríne (ZOHŽO). Toto združenie tvorí 31 obcí ležiacich v okresoch Dunajská Streda a Senec: Šamorín, Kvetoslavov, Báč, Blatná na Ostrove, Kyselica, Rohovce, Trnávka, Veľká Paka, Hviezdoslavov, Štvrtok na Ostrove, Hubice, Zlaté Klasy, Lehnice, Mierovo, Oľdza, Blahová, Čakany, Macov, Janíky, Bellova Ves, Nový Život, Hamuliakovo, Kalinkovo, Miloslavov, Dunajská Lužná, Rovinka, Tomášov, Horný Bar, Potônske Lúky, Horná Potôň a Trstená na Ostrove.

Materiál sa zameriava na opis legislatívneho prostredia v EÚ aj na Slovensku v oblasti predchádzania vzniku odpadov a opätovného použitia, na opis súčasnej situácie v oblasti opätovného použitia vo vybraných krajinách EÚ a na Slovensku. Materiál obsahuje aj návrhovú časť, ktorá zmieňuje možnosti pre zlepšenie situácie na Slovensku v oblasti opätovného použitia.

Posledná časť materiálu sa venuje návrhu informačných a školiacich aktivít v oblasti opätovného použitia.

Za spoluprácu, konzultácie a transfer dobrej praxe problematiky re-use ďakujeme Rakúskym partnerom projektu BMW.

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk

2. Súčasná situácia v oblasti opätovného použitia

2.1. Legislatívne prostredie

V roku 2015 Európska komisia vydala dokument **Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo**². Tento dokument zásadným spôsobom mení pohľad na spoločnosť a odpadové hospodárstvo, pretože predstavuje posun od spotrebnej spoločnosti k obehovému hospodárstvu, od spotreby k opätovnému použitiu a recyklácii. Dokument sa venuje celému životnému cyklu výrobkov a pre každú časť cyklu stanovuje nové ciele a opatrenia.

Nadväzne na tento zásadný dokument boli prijaté ďalšie strategické dokumenty³ a legislatívne predpisy⁴, ktoré detailnejšie rozpracovávajú tento Akčný plán.

V decembri 2020 Európska komisia predstavila **Európsku zelenú dohodu**, teda plán na zabezpečenie udržateľnosti hospodárstva EÚ. Cieľom tejto dohody je premena výziev v oblasti klímy a životného prostredia na príležitosti vo všetkých oblastiach politiky a umožnenie spravodlivej a inkluzívnej transformácie pre všetkých. V európskej zelenej dohode sa stanovuje plán opatrení, ktoré majú

- podporiť účinné využívanie zdrojov prostredníctvom prechodu na čisté obehové hospodárstvo,
- obnoviť biodiverzitu a znížiť znečistenie.

² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2015)614 final Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo (Brusel 2.12.2015)

³ napr. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2018)28 final Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve (Štrasburg 16.1.2018)

⁴ tzv. waste package:

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/849 z 30. mája 2018, ktorou sa menia smernice 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti, 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch a 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení

Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/850 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/851 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/852 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/853 z 30. mája 2018, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1257/2013, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/63/ES a 2009/31/ES a smernice Rady 86/278/EHS a 87/217/EHS, pokiaľ ide o procesné pravidlá týkajúce sa podávania správ v oblasti životného prostredia, a ktorým sa zrušuje smernica Rady 91/692/EHS

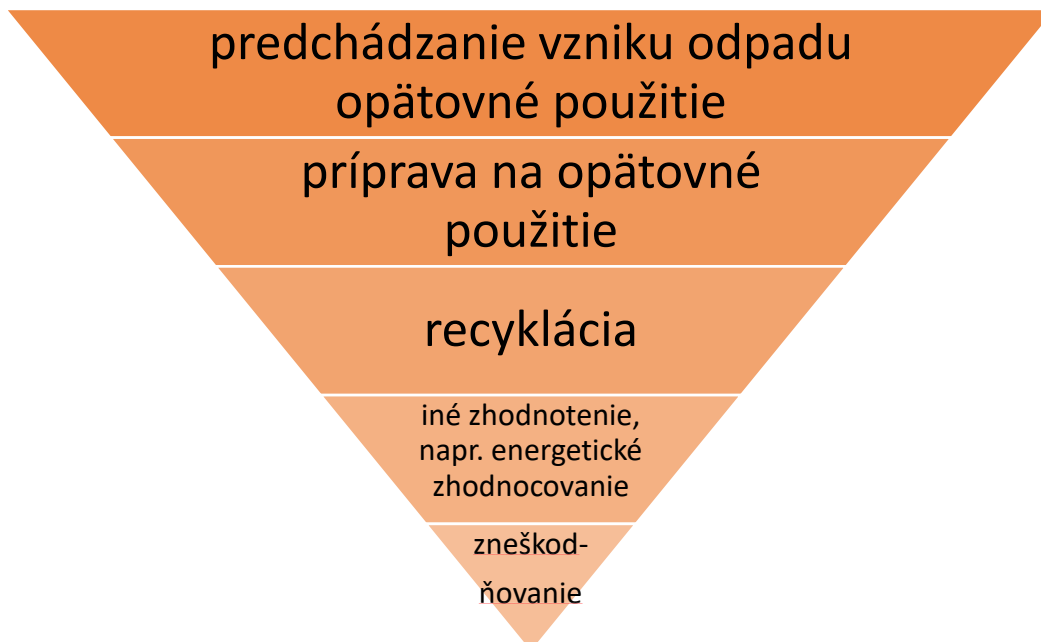
Taktiež opisuje nevyhnutné investície a dostupné finančné nástroje a vysvetľuje, ako zabezpečiť spravodlivú a inkluzívnu transformáciu.

EÚ bude v roku 2050 klimaticky neutrálna. Na tento účel bol navrhnutý európsky právny predpis v oblasti klímy, aby tento politický záväzok nadobudol právnu záväznosť a podnietil investície.

Dosiahnutie tohto cieľa si bude vyžadovať opatrenia vo všetkých odvetviach hospodárstva, okrem iného:

- investovať do technológií šetrných voči životnému prostrediu,
- podporovať inovácie v priemysle,
- zavádzať ekologickejšie, lacnejšie a zdravšie formy súkromnej a verejnej dopravy,
- dekarbonizovať sektor energetiky,
- zabezpečiť vyššiu energetickú účinnosť budov,
- spolupracovať s medzinárodnými partnermi s cieľom zlepšiť globálne normy kvality životného prostredia.

Opätovné použitie (po anglicky „reuse“) je vo svetle týchto strategických plánov jedným z dôležitých nástrojov na dosiahnutie očakávaných cieľov. Opätovné použitie je zaradené medzi opatrenia na predchádzanie vzniku odpadov, čo je najvyšším stupňom hierarchie odpadového hospodárstva⁵, ktorá je základným princípom pre nakladanie s odpadmi v krajinách EÚ (obr. 1).

⁵ článok 4 smernice 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc

Obrázok 1: Opätovné použitie ako súčasť hierarchie odpadového hospodárstva

Opätovné použitie je zároveň zásadným opatrením na ochranu zdrojov. Šetrenie surovín má strategický význam pre celú Európu aj vzhľadom na obmedzený prístup k primárnym surovinám.

2.1.1. Opätovné použitie v európskej legislatíve

Preambula **smernice o odpade**⁶ uvádza:

- (1) *V záujme ochrany, zachovania a zvýšenia kvality životného prostredia, ochrany zdravia ľudí, zabezpečenia rozvážneho, efektívneho a rozumného využívania prírodných zdrojov, podpory zásad obehového hospodárstva, zlepšenia využívania obnoviteľných zdrojov energie, zvýšenia energetickej efektívnosti, zníženia závislosti Únie od dovážaných zdrojov, poskytovania nových hospodárskych príležitostí a zabezpečenia dlhodobej konkurencieschopnosti by sa malo nakladanie s odpadom v Únii zlepšiť a premeniť na udržateľné hospodárenie s materiálom. V záujme vytvorenia skutočného obehového hospodárstva je nutné prijať ďalšie opatrenia týkajúce sa udržateľnej výroby a spotreby a zamerať sa pritom na celý životný cyklus výrobkov spôsobom, ktorý chráni zdroje a uzatvára kruh. Používanie zdrojov efektívnejším spôsobom by zároveň prinieslo významné čisté úspory podnikom, verejným orgánom a spotrebiteľom Únie, pričom by sa znížili aj celkové ročné emisie skleníkových plynov.*
- (2) *Zlepšovanie účinnosti využívania zdrojov a zabezpečenie toho, že sa k odpadu bude pristupovať ako ku zdroju, môže prispieť k zníženiu závislosti Únie od dovozu surovín a uľahčiť prechod na udržateľnejšie hospodárenie s materiálom a na model obehového hospodárstva. Tento prechod by mal prispieť k dosiahnutiu cieľov inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu stanovených v stratégii Európa 2020 a vytvárať významné príležitosti pre miestne hospodárstva a zainteresované strany a zároveň pomôcť zvýšiť synergie medzi obehovým hospodárstvom a politikami v oblasti energetiky, klímy, poľnohospodárstva, priemyslu a výskumu, ako aj preniesť výsledky na životné prostredie z hľadiska úspory emisií skleníkových plynov a hospodárstvo.*
- (3) *Ciele, ktoré sú stanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES pre oblasť prípravy odpadu na opätovné použitie a recyklácie, by sa mali posilniť tak, aby lepšie zohľadňovali ambíciu Únie prejsť na obehové hospodárstvo.*

Definícia opätovného použitia podľa tejto smernice je nasledovná:

„opätovné použitie“ je akákoľvek činnosť, pri ktorej sa výrobky alebo zložky, ktoré nie sú odpadom, znova použijú na ten istý účel, na aký boli určené.

⁶ smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/851, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade

Definícia prípravy na opätovné použitie je:

„príprava na opätovné použitie“ sú činnosti zhodnocovania súvisiace s kontrolou, čistením alebo opravou, pri ktorej sa výrobky alebo zložky výrobkov, ktoré sa stali odpadom, pripravujú, aby sa opätovne použili bez akéhokoľvek iného predbežného spracovania.

Je teda zrejmé, že pokiaľ opätovné použitie sa vzťahuje na výrobky alebo ich zložky, príprava na opätovné použitie sa vzťahuje na odpady, ale neradí sa medzi činnosti spracovania ani nakladania s odpadmi.

Opätovné použitie je jedným z opatrení na predchádzanie vzniku odpadu. Smernica zaväzuje členské štáty, aby prijali nasledovné opatrenia, ktoré:

- *podporujú taký dizajn, výrobu a používanie výrobkov, ktoré efektívne využívajú zdroje, sú trvácne, (a to aj z hľadiska životnosti a neexistencie plánovaného zastarávania), sú opraviteľné, opätovne použiteľné a aktualizovateľné;*
- *podporujú opätovné použitie výrobkov a vytváranie systémov na propagáciu opráv a činností opätovného použitia, predovšetkým vrátane elektrických a elektronických zariadení, textílií a nábytku, ako aj obalových a stavebných materiálov a výrobkov;*
- *podporujú, ak je to vhodné, a bez toho, aby boli dotknuté práva duševného vlastníctva, dostupnosť náhradných dielov, návody na obsluhu, technické informácie alebo ďalšie nástroje, vybavenie či softvér umožňujúce opravu a opätovné použitie výrobkov bez ohrozenia ich kvality a bezpečnosti;*
- *podporujú darovanie potravín a ich ďalšie prerozdeľovanie na ľudskú spotrebu, pričom sa uprednostňuje ľudská spotreba pred použitím potravín ako krmiva pre zvieratá a opätovným spracovaním na nepotravinové výrobky.*

V oblasti prípravy na opätovné použitie smernica zaväzuje členské štáty, aby prijali opatrenia na podporu činností prípravy na opätovné použitie, najmä prostredníctvom podpory vytvárania a podpory sietí prípravy na opätovné použitie a opravy, a to uľahčovaním – tam, kde je to v súlade s vhodným nakladaním s odpadom – ich prístupu k odpadu nachádzajúcemu sa v zberných systémoch alebo zariadeniach, ktorý môže byť pripravený na opätovné použitie, ale nie je určený na prípravu na opätovné použitie týmito systémami alebo zariadeniami, a podporou využívania hospodárskych nástrojov, kritérií na obstarávanie, kvantitatívnych cieľov alebo iných opatrení.

2.1.2. Opätovné použitie v slovenskej legislatíve

Problematika opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie je zahrnutá **v zákone o odpadoch**⁷. Definície sú nasledovné:

Opätovné použitie je činnosť, pri ktorej sa výrobok alebo časť výrobku, ktorý nie je odpadom, znova použije na ten istý účel, na ktorý bol určený.

⁷ zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Príprava odpadu na opätovné použitie je činnosť zhodnocovania súvisiaca s kontrolou, čistením alebo opravou, pri ktorej sa výrobok alebo časť výrobku, ktoré sa stali odpadom, pripraví, aby sa opätovne použili bez akéhokoľvek iného predbežného spracovania.

V zmysle hierarchie odpadového hospodárstva sú opätovné použitie a príprava na opätovné použitie na najvyšších priečkach, čo znamená, že sa majú uprednostniť pred inými činnosťami nakladania s odpadmi.

Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2019 – 2025 je strategický materiál schválený vládou SR, ktorý sa zaoberá problematikou predchádzania vzniku odpadu, v rámci ktorého je aj činnosť opätovného použitia. Tento definuje svoj hlavný cieľ ako „posun od materiálového zhodnocovania ako jedinej priority v odpadovom hospodárstve SR k predchádzaniu vzniku odpadu v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva SR.“ Dokument uvádza viaceré konkrétne opatrenia na podporu opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie, hlavne:

- Prepojenie aktivít predchádzania vzniku odpadu s aktivitami týkajúcimi sa Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a prípravu Národného investičného plánu Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030 (v rámci cieľa 12. Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy). Predchádzanie vzniku odpadu je neoddeliteľnou súčasťou obehového hospodárstva a ako také sa dotýka výrobkovej a spotrebiteľskej politiky.
- Presadzovanie predchádzania vzniku odpadov do koncepčných dokumentov dotknutých rezortov (ekodizajn, inovatívne výrobné procesy, zelené verejné obstarávanie,...)
- Zlepšiť informovanosť verejnosti prostredníctvom informačných a vzdelávacích kampaní, ktoré budú zamerané na predchádzanie vzniku odpadov.
- Podpora predchádzania vzniku odpadov uplatňovaním udržateľných modelov výroby a spotreby prostredníctvom vytvorenia relevantných podmienok na rozvoj a implementáciu dobrovoľných nástrojov v oblasti environmentálnej politiky (environmentálne označovanie produktov, EMAS – schéma pre environmentálne manažérstvo a audit, zelené verejné obstarávanie) a prostredníctvom eko-dizajnu.
- Podpora informačných a vzdelávacích aktivít na predchádzanie vzniku ZKO vo forme systematického vzdelávania obyvateľov
- Legislatívna, finančná a informačná podpora domáceho a komunitného kompostovania.
- Príprava a realizácia Národného vzdelávacieho programu o predchádzaní vzniku biologicky rozložiteľných odpadov a odpadov z potravín pre jednotlivé cieľové skupiny – obyvateľov, samosprávy a štátnu správu
- Legislatívna, finančná a informačná podpora budovania centier opätovného použitia a centier opätovného použitia umiestnených na zberných dvoroch.
- Informačná podpora budovania knižníc vecí a projektov výrobcov, ktorí odoberajú nábytok vlastnej výroby, prostredníctvom web portálu k predchádzaniu vzniku odpadu.

- Posúdenie možností zavedenia finančnej motivácie (z Environmentálneho fondu, OZV) pre subjekty zaoberajúce sa prípravou na opätovné používanie (napr. nábytok, textil).
- Podpora opakovane použiteľných obalov na trhu a nákladovo efektívne recyklovateľných plastových obalov. Zavedenie opatrení pre výrobcov nápojových obalov (stanovenie minimálneho percenta, ktoré musí výrobca uviesť na trh v pomere s jednorazovými obalmi). Pre všetkých výrobcov vrátane výrobcov nápojových obalov sa zavedú opatrenia na zvýšenie využívania plastových obalov, ktoré sú nákladovo efektívne recyklovateľné.
- Zavedenie povinného používania opakovane použiteľných a kompostovateľných riadov, príborov a pohárov na verejných podujatiach (v dočasne zriadených stánkoch), povinný triedený zber biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a povinné zabezpečenie ich spracovania (kompostáreň, bioplynová stanica).
- Vypracovanie metodologickej pomôcky na podporu vzniku bezobalových obchodov, na podporu zavádzania bezobalovej distribúcie tovaru a používania opakovane použiteľných obalov (návrh opatrení na podporu používania opakovane použiteľných obalov, minimálne požiadavky na splnenie hygienických predpisov pre používanie vlastných – donesených obalov).
- Informačná podpora predchádzania vzniku obalov na portáli vytvorenom k predchádzaniu vzniku odpadu
- Podpora vytvárania bazárov alebo centier opätovného používania stavebného materiálu formou propagačných a vzdelávacích aktivít, ako aj informačnými kampaňami o úspešných príkladoch v SR aj zahraničí.
- Vypracovanie analýzy na možnosti opakovaného používania stavebného materiálu z demolačných a rekonštrukčných prác.

2.2. Situácia v niektorých krajinách EÚ

V rokoch 2011 – 2014 bol realizovaný medzinárodný projekt CERREC, do ktorého bolo zapojených 9 partnerských organizácií zo 7 krajín, koordinátorom projektu bol Abfallvermeidung Ressourcenschonung und nachhaltige Entwicklung GmbH Graz. Za Slovensko bola partnerom projektu Slovenská technická univerzita (STU) v Bratislave, záujmovými partnermi Ministerstvo životného prostredia SR a Slovenská agentúra životného prostredia, ako aj Recyklačný fond a ZMOS. V rámci projektu boli predstavené riešenia problematiky opätovného použitia v zapojených krajinách.

Najčastejšími riešeniami boli tzv. reuse centrá (centrá opätovného použitia). Tieto centrá fungujú podobne ako bazár (komisionálny predaj), teda jeden zákazník donesie starú vec na predaj a iný zákazník tú vec kúpi. Rozdiel oproti bazáru je v tom, že takéto centrum zamestnáva zamestnancov, ktorí donesenú vec prezrú, zhodnotia jej technický stav, v prípade potreby opravajú, natrú, zlepiajú... (v Rakúsku aj nalepia značku reuse centra, ktorá zároveň

znamená záruku na tovar po dobu 6 mesiacov). Je možné vytvoriť sieť centier, pričom niekoľko centier má spoločnú opravárenskú dielňu. Z praxe v iných krajinách je zrejme, že najväčší záujem je o nábytok, koberce, bicykle, lyže a iný športový tovar, oblečenie, potreby pre domácnosť a domácich kutilov (elektrospotrebiče tvoria menej ako 10% tovarov).

Požiadavky na zamestnancov v centrách nie sú vysoké. V jednom centre väčšinou postačuje jeden pracovník na preberanie a predaj tovaru. Pre niekoľko centier (v rámci regiónu) je vytvorená opravárenská dielňa s predpokladanou potrebou 2 – 3 pracovníkov (stolár, mechanik, elektrikár).

Dôležité je financovanie centier. Časť prostriedkov sa získa z predaja tovaru, avšak tento zisk nestačí na pokrytie výdavkov spojených s opravou vecí, preto väčšina týchto centier funguje ako sociálne podniky alebo miestne podniky s dotáciou od samosprávy.

2.2.1. Rakúsko

Vo Viedni je pod správou mestskej služby pre nakladanie s odpadmi 48er prevádzkované centrum pre opätovné použitie TANDLER⁸. Toto centrum ponúka široký sortiment produktov od nábytku cez výrobky pre domácnosť, knihy, oblečenie až po športové potreby.

Obrázok 2: Predajňa použitého tovaru vo Viedni

V spolkovej krajine Burgenland existuje sieť 7 obchodov (s využitím priestorov 6 partnerských organizácií – logá na obrázku) s tovarom určeným na opätovné použitie (Neusiedl am See, Mattersburg, Grosspetersdorf, Eisenstadt, Rudersdorf, Jennersdorf a Oberwart). Občania vkladajú svoje použité veci do tzv. Re-Use Boxov, z ktorých sú veci následne triedené, prípadne upravené a vystavené v obchode.

⁸ <https://48ertandler.wien.gv.at/site/>

Obrázok 3: ReU-Use Box a logá obchodov v Burgenlande

V rámci spolkovej krajiny je vybudované jedno centrum na úpravu vecí, v ktorom pracujú špecializovaní odborníci (stolári, krajčíri, elektrikári...), ktorí sú schopní vyzbierané veci opraviť / upraviť na požadovanú kvalitu. V súčasnosti prevádzkovateľ systému Burgenländischer Müllverband požiadal úrady o registráciu ochrannej známky.

2.2.2. Fínsko

Jedno z fungujúcich centier opätovného použitia je Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy v meste Espoo⁹. Toto zariadenie ponúka služby predaja „second-hand“ výrobkov širokého sortimentu. Príjem výrobkov je bezplatný prostredníctvom zberných miest.

Obrázok 4: Reuse centrum v Espoo

⁹ https://www.kierratyskeskus.fi/myymalat_ja_palvelut/nihtisillan_tavaratalo

Obrázok 5: Reuse centrum v Espoo

2.2.3. Anglicko

Recycling and Reuse Centre v meste Coventry¹⁰ preberá celé spektrum odpadov a výrobkov na opätovné použitie:

- hliníkové plechovky
- batérie
- knihy
- koberce
- počítače
- žiarivky
- chladničky / mrazničky
- záhradný odpad
- sklené fľaše a poháre
- domáce a záhradné chemikálie
- veľké elektrické spotrebiče (napr. sporáky)
- matrace
- farby
- papier / lepenku
- sadrokartón
- kovový šrot
- malé elektrické spotrebiče (napr. mikrovlnky)
- zemina a kamenivo (obmedzené množstvo)
- televízory / monitory
- textil, šatstvo
- nástroje
- použitý motorový olej

¹⁰ https://www.coventry.gov.uk/info/69/rubbish_and_recycling/41/recycling_and_reuse_centre_the_tip/2

- odpadové pneumatiky
- drevo
- nerecyklovateľný odpad

Z takto prijatého odpadu je vytriedený odpad vhodný na prípravu na opätovné použitie, ktorý je následne ponúkaný v centre na odpredaj.

2.2.4. Česká republika

V meste Deštná (Juhočeský kraj) funguje Re-Use centrum, do ktorého preberajú veci na opätovné použitie ako športové potreby, nábytok a pod. Centrum funguje po predchádzajúcom telefonickom dohovore.¹¹

V Brne sú prevádzkované reuse pointy.¹² Ľudia tam môžu nosiť drobné veci od kníh cez športové vybavenie, až po zariadenie domácností s výnimkou elektrospotrebičov. Predmety si môže hocikto odkúpiť za symbolickú cenu. Projekt funguje už tri roky, počas ktorých tisíce nevyužívaných predmetov zmenili majiteľa a odpadová spoločnosť SAKO Brno zarobila takmer 300 000 korún, ktoré používa na tvorbu a údržbu zelene v meste.

Ľudia majú možnosť nevyužívané veci odovzdať na zberných dvoroch prevádzkovaných spoločnosťou po celý rok. Najčastejšie sa odovzdávajú riady, knihy, hračky a športové potreby. Samostatne sa zbiera nábytok (Re-NAB), ktorý v spolupráci s odborom sociálnej starostlivosti ponúka mesto ľuďom v sociálnej núdzi a predmety s historickou hodnotou (Retro-USE) spoločnosť ponúka múzeám, divadlám a iným kultúrnym inštitúciám.

V Prahe je prevádzkovaná tzv. Cirkulárna dielňa¹³, ktorú môžu záujemcovia využiť na renováciu starého nábytku, prípadne si odniesť už opravený starý nábytok, ktorý získali napríklad zo zberných dvorov.

¹¹ <https://www.trideniodpadu.cz/reuse?fbclid=IwAR2yzvZruiYNJkojvorTJfkH3n-HwEf4dZLWQAxeNbz6dXV0-evfBEJH3LQ>

¹² <https://www.sako.cz/novinka/cz/1016/rozsirujeme-projekt-re-use-na-dalsi-sberna-strediska/>

¹³ <https://www.kampushybernska.cz/projekty/cirkularni-dilna/>

Obrázok 6: Cirkulárna dielňa v Prahe

2.2.5. Švédsko

Zaujímavý prístup k opätovnému použitiu je v meste Eskilstuna, kde sa nachádza obchodný dom ReTuna¹⁴. Je to prvý recyklovaný obchodný dom na svete, ktorý predstavuje revolučné nakupovanie priaznivé pre životné prostredie. Má 14 špecializovaných prevádzok, v ktorých sa predávajú výhradne použité a recyklované predmety. Stojí hneď vedľa tamajšieho recyklačného centra. Ľudia privádzajú nechcené veci z domácností, a keď je niečo ešte funkčné, odnesú to do obchodného domu. Pracovníci veci vytriedia a predavači z obchodov sa môžu prísť pozrieť, či sa im niečo nehodí do sortimentu.

Produkty, ktoré obchodníkov nezaujímajú, putujú do vedľajšieho recyklačného centra. V roku 2018 obchodné centrum predalo tovar za 1,3 milióna dolárov.

¹⁴ <https://www.retuna.se/english/about-us/>

Obrázok 7: Obchodný dom ReTuna v meste Eskilstuna

2.3. Situácia na Slovensku

Na Slovensku zatiaľ nie je vytvorená sieť podobných centier opätovného použitia, ako sú uvedené v príkladoch v predchádzajúcej kapitole. V súčasnosti sa pripravujú dve takéto centrá – v Košiciach a v Bratislave.

KOSIT a.s. Košice vykonáva zber použitých vecí vhodných na opätovné použitie na svojom zbernom dvore Napájadlá, Košice – Nad jazerom, kde zároveň vykonávajú aj prípravu na opätovné použitie, ak vhodné veci priniesli občania na zberný dvor ako odpad. Po úprave (kontrola, triedenie, čistenie alebo oprava) veci odovzdávajú na – vykonávanie prípravy na opätovné použitie pre 20 01 01 papier a lepenku a 20 03 07 objemný odpad na zbernom dvore. Opis činností súvisiacich s prípravou na použitie:

- prijatie odpadu, vhodného na prípravu na opätovné použitie,
- príprava na opätovné použitie,
- uskladnenie výrobkov,
- odovzdanie výrobkov na opätovné použitie zákazníkovi bezplatne, predovšetkým charitatívnym organizáciám, neziskovým organizáciám, občianskym združeniam na území mesta Košice.

V Bratislave sa pripravuje spustenie prvého pilotného reuse centra na zbernom dvore OLO na Starej Ivanskej ceste, kde sa preberajú veci na opätovné použitie od občanov (interiérové dvere, stoly, stoličky, montovateľné police, skrinky, posteľe bez matracov, nečalúnený nábytok a knihy). Pracovník skontroluje funkčnosť a hygienickú nezávadnosť darovaných predmetov, po drobných úpravách a očistení budú bezodplatne odovzdané na ďalšie použitie predovšetkým charitatívnym organizáciám pôsobiacim na území Bratislavy a prostredníctvom nich medzi sociálne slabšie skupiny obyvateľstva.

Najčastejším spôsobom využívaným na opätovné použitie vecí je forma **bazárov**. Tieto na Slovensku fungujú už celé desaťročia (napr. v Moste pri Bratislave, v Bánovciach nad Bebravou...), niektoré sú špecializované na nábytok, iné na knihy, alebo na bicykle, tiež sú nazývané antikvariáty, komisionálne predajne a pod. Princíp ich činnosti je ten, že predávajúci prinesie použitú vec, predajca vec vystaví na predajni a záujemca vec kúpi. Z ceny za predaj časť predajca odovzdá predávajúcemu a časť si nechá pre svoje potreby.

Obrázok 8: Bazár v Bánovciach nad Bebravou

Na podobnom princípe, aj keď zvyčajne zadarmo, fungujú tzv. „**susedské burzy**“. Najčastejším tovarom na nich sú detské veci – oblečenie, športové potreby, hračky a pod.

V súčasnosti sa väčšina aktivít tohto typu presúva **na internet**¹⁵ (bazar.sk, bazos.sk, extrabazar.sk, modrykonik.sk, facebook...).

Postupne vyrastá aj sieť zariadení na prípravu na opätovné použitie, teda zariadení, ktoré preberajú odpady, ktoré po úprave sa prestanú považovať za odpad a je možné s nimi napr. obchodovať ako s vecami. Neúplný zoznam takýchto zariadení je uvedený v tabuľke 1.

Tabuľka 1: Zoznam zariadení so súhlasom na prípravu na opätovné použitie

Názov	Sídlo	Prevádzka	IČO	Odpady
-------	-------	-----------	-----	--------

¹⁵ napríklad:

https://www.bazar.sk/?gclid=Cj0KCQjwvIT5BRCqARIsAAwwD-SInnZn5kUc9r7jx8f2qTlaj4Bl2fQlWJR7qpFPNUEdLkMLlYantjlaAmgjEALw_wcB

<https://www.bazos.sk/>

<http://www.extrabazar.sk/>

<https://www.modrykonik.sk/>

<https://www.facebook.com/search/top/?q=pred%C3%A1m>

<https://www.facebook.com/groups/1531543177102075/>

<https://www.facebook.com/groups/192463634246876/>

<https://www.facebook.com/Baz%C3%A1r-k%C3%BApim-pred%C3%A1m-darujem-178241042212834/>

Amitos consulting, s.r.o.	Martinengova 10, 811 02 Bratislava		36 212 695	160103 - opotrebované pneumatiky
AVE SK odpadové hospodárstvo s.r.o.	Osvetová 24, 82105 Bratislava		36 357 065	150103 – obaly z dreva
Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s.	Majerská cesta 94, 974 96 Banská Bystrica		36 836 567	
Brantner Altgas s.r.o.	Dukelská štvrť 1401, 018 41 Dubnica nad Váhom		36 334 081	150103 – obaly z dreva
BROTHER INDUSTRIES (SLOVAKIA) s.r.o.	Tichá 45, 811 02 Bratislava	Osloboditeľov 929/15, 963 01 Krupina	36 658 294	080318 – odpadový toner do tlačiarne iný ako uvedený v 080317
DATOK s.r.o.	Letná 3500/8, 949 05 Nitra		50 126 636	150103 – obaly z dreva (drevené palety)
ECO-SPECTRUM s.r.o.	Komenského 21, 900 01 Modra	DREVOSKLAD, Trenčianska 2453/55, 91501 Nové Mesto nad Váhom	17 642 078	150103 – obaly z dreva
ECS Slovakia, s.r.o.	Továrenská 7, 919 04 Smolenica		44 377 398	150110 - obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami
ENVIRO TEAM s.r.o.	958 42 Brodzany 369		48 229 156	
EUROtoner, s.r.o.	Rastislavova 12, 949 01 Nitra		43 892 655	080318 – odpadový toner do tlačiarne iný ako uvedený v 080317
Humana People to People Slovakia s.r.o.	Československej armády 3, 036 01 Martin		36 414 727	200110 – šatstvo, 200111 textilie
Ing. Štefan Gögh – REFLEX - ELEKTRET	Haanova 37, 851 04 Bratislava		13 996 754	150107 – obaly zo skla

JIN YOUNG G&T Slovakia s.r.o.	Záhradnícka 9, 811 07 Bratislava		36 824 682	150103 – obaly z dreva, 150102 – obaly z plastov
Ľubomír Černák HP Servis	Za Humnami 113, 951 85 Skýcov		33 403 741	080318 – odpadový toner do tlačiarne iný ako uvedený v 080317
Martin Oiša	Mládežnícka 159/10, 9256 01 Sereď		41 631 447	150103 – obaly z dreva
Miroslav Vach	Čáčovská cesta 5350/63, 905 01 Senica		41 944 399	150103 – obaly z dreva
PALETA recykling, s.r.o.	Cintorínska 410, 919 21 Zeleneč		36 235 016	150103 – obaly z dreva
Peter Chovanec	Vážska 370, 018 63 Ladce		33 488 631	150103 – obaly z dreva
ST PRIDE Group s.r.o.	Mateja Bela 3494/2, 911 08 Trenčín		47 112 506	150103 – obaly z dreva
STEOS s.r.o.	Cabajská 42, 949 01 Nitra		44 846 045	150103 – obaly z dreva (drevené palety)
HETRANS s.r.o.	Domašská 1, 066 01 Humenné		47 486 503	150103 – obaly z dreva (drevené palety)
PALETA – TRANS s.r.o.	Brekov 337, 066 01 Humenné		36 507 547	150103 – obaly z dreva (drevené palety)
PASO s.r.o.	Kpt. Nálepku 4248, 069 01 Snina		36 504 017	plastové odpady

Zdroj: okresné úrady v mieste sídla kraja

Väčšina z týchto zariadení využíva drevené odpady na výrobu paliva, ale zaraďujú sa sem aj napríklad zariadenia na protektorovanie pneumatík alebo na repasáciu tonerov do tlačiarň.

3. Návrh na zlepšenie situácie na Slovensku

Na Slovensku je potenciál na rozvoj doposiaľ nepoužívaných foriem opätovného použitia, hlavne chýba systematický zber použitých vecí a ich distribúcia záujemcom. V súčasnosti nie je prevádzkovaný ani jeden obchod s použitými vecami, ako fungujú v iných krajinách.

K tomu, aby sa situácia v tejto oblasti zmenila, je potrebné prijať viacero opatrení, a to:

1. opatrenia v oblasti legislatívy,
2. opatrenia v oblasti infraštruktúry,
3. opatrenia v oblasti výskumu a vývoja,
4. opatrenia v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti.

3.1. Opatrenia v oblasti legislatívy

V oblasti legislatívy už v súčasnosti existuje povinnosť vyčleniť na zberných dvoroch obcí miesta pre odpady vhodné na prípravu na opätovné použitie. V prípade, že občan chce odovzdať použitú vec na opätovné použitie bez potreby úpravy (proces prípravy na opätovné použitie pod súhlasom), nemal by takúto vec doniesť na zberný dvor, ale niekde inde, čo však nie je nikde v legislatíve zakotvené. Jedným z potrebných opatrení na podporu opätovného použitia by bolo zadefinovanie miesta na zbernom dvore vyčleneného nie na prípravu na opätovné použitie odpadu, ale na opätovné použitie vecí. Tým by sa zjednodušil prístup k použitým veciam.

Takisto by bolo vhodné zadefinovať zoznam odpadov, pre ktoré sa nebude vyžadovať súhlas na prípravu na opätovné použitie. Vhodným príkladom sú odevy, kde sa nemusí vyžadovať súhlas na prípravu na opätovné použitie, pretože zašit' a vyprať použité odevy si môže ktokoľvek (zákazník si to doma aj tak vyperie a vyžehlí bez toho, aby mu to niekto kázal alebo potreboval na to súhlas nejakého orgánu) bez kvalifikácia a takisto z hľadiska bezpečnosti nie sú potrebné žiadne špeciálne certifikáty, licencie alebo školenia.

Zjednodušenie prístupu k použitým veciam bez zbytočných byrokratických prekážok zvýši mieru opätovného použitia a zníži množstvo vznikajúcich odpadov.

Odpadové hospodárstvo je odvetvie, ktoré je veľmi prístupné k zamestnávaniu hendikepovaných ľudí, či už s fyzickým alebo mentálnym postihnutím alebo dlhodobo nezamestnaných. Bolo by prínosné vytvoriť možnosti na tvorbu sociálnych podnikov, ktoré by zamestnávali hendikepovaných ľudí práve v oblasti odpadového hospodárstva a prípravy na opätovné použitie.

3.2. Opatrenia v oblasti infraštruktúry

Na Slovensku nie je zatiaľ vybudovaná dostatočná infraštruktúra vhodná pre opätovné použitie. Väčšina zberných dvorov v obciach nemá vhodné priestory na preberanie použitých vecí alebo odpadu vhodného na prípravu na opätovné použitie. Nie je vytvorená vhodná sieť

na zber (ak nerátame iniciatívy ako Eko Charita, ktorá zbiera použité oblečenie a obuv pre charitatívne účely alebo TextilEco či Humana, ktoré zbierajú použité šatstvo a obuv vhodné ako tovar do second-hand predajní).

Takisto nie sú dostatočné kapacity zariadení na prípravu na opätovné použitie, rovnako sú absolútne nedostatočné kapacity na opravy (napr. spotrebičov, ale aj odevov, kabeliek, nábytku, športových potrieb...).

Opatreniami v tejto oblasti by teda mali byť podporné mechanizmy na vybudovanie potrebnej infraštruktúry, napr.:

- zriadenie vhodných priestorov na existujúcich zberných dvoroch na preberanie použitých vecí alebo odpadu vhodného na prípravu na opätovné použitie,
- zriadenie priestorov na prijímanie použitých vecí určených na opätovné použitie alebo prípravu na opätovné použitie mimo existujúcich zberných dvorov v obciach,
- pri projektovaní nových zberných dvorov v obciach vyčleniť priestory na preberanie použitých vecí alebo odpadu vhodného na prípravu na opätovné použitie,
- zaradenie zariadení na opätovné použitie alebo na prípravu na opätovné použitie do siete sociálnych podnikov (možnosť zamestnať hendikepovaných zamestnancov na manuálne práce),
- dotačné schémy na nákup potrebnej techniky,
- priama finančná podpora prevádzke zariadení na opätovné použitie alebo na prípravu na opätovné použitie zo strany samosprávy, pretože ich prevádzka nie je samofinancovateľná,
- zriadenie výukových programov (v spojených školách alebo v rámci duálneho vzdelávania) so zameraním na opravárstvo (činnosti bývalých „technických služieb“ alebo „mestských podnikov služieb“),
- zriadenie regionálnych centier opätovného použitia (napr. jedno v kraji) s využitím rôzne kvalifikovaných zamestnancov (napr. elektrikár, stolár, maliar – natierač, krajčír, mechanik...),
- vybudovanie siete obchodov s použitým tovarom (podľa vzorov zo zahraničia),
- podpora rôznych tvorivých dielní, aktivít v oblasti up-cyclingu, kurzov ručných prác, krajčírstva...

3.3. Opatrenia v oblasti výskumu a vývoja

Ak sa má dosiahnuť zvýšená miera opakovaného použitia vecí, je potrebné ich vyrobiť tak, aby mohli dlhodobo slúžiť svojmu účelu. K tomu je potrebné vyvinúť nové materiály a technológie, ktoré umožnia dlhodobú spotrebu a predĺženie životnosti. Opatrenia v oblasti výskumu a vývoja by teda mali byť zamerané aj týmto smerom. Bude potrebné v tomto smere zamerať výzvy jednotlivých dotačných schém a programov pre vedu a výskum.

3.4. Opatrenia v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti

Veľmi dôležitá je zainteresovanosť verejnosti, ale aj dotknutých orgánov a inštitúcií na opätovnom použití. Bez nej nie je možné zvýšiť podiel opätovného použitia a znížiť množstvo vznikajúcich odpadov.

Opatrenia v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti budú smerovať na:

1. širokú verejnosť (zákazníkov),
2. samosprávy,
3. pracovníkov zberných dvorov a iných prevádzok na zber použitých vecí,
4. multiplikátorov.

3.4.1. Opatrenia so zameraním na širokú verejnosť

V prípade informačných a vzdelávacích aktivít určených pre širokú verejnosť je potrebné zamerať pozornosť na:

- potrebu ochrany životného prostredia a zdrojov,
- potrebu znižovať množstvo produkovaných odpadov z domácností,
- vplyv odpadov na životné prostredie,
- dôležitosť predlžovania životnosti vecí,
- sociálne aspekty opätovného použitia vecí,
- ekonomické aspekty opätovného použitia vecí.

3.4.2. Opatrenia so zameraním na samosprávy

V prípade informačných a vzdelávacích aktivít určených pre samosprávy je potrebné zamerať pozornosť na:

- zákonné povinnosti súvisiace so zabezpečením prípravy na opätovné použitie,
- možnosti realizácie aktivít opätovného použitia,
- možnosti financovania aktivít opätovného použitia,
- technické možnosti aktivít opätovného použitia,
- sociálne aspekty opätovného použitia vecí.

3.4.3. Opatrenia so zameraním na pracovníkov zberných dvorov a iných prevádzok

V prípade informačných a vzdelávacích aktivít určených pre pracovníkov zberných dvorov a iných prevádzok opätovného použitia je potrebné zamerať pozornosť na:

- postupy pri preberaní vecí určených na opätovné použitie,
- postupy pri kontrole funkčnosti vecí,
- postupy pri zistení nevhodnosti vecí na opätovné použitie,
- postupy pri návrhu prípravy na opätovné použitie,
- postupy pri evidencii odpadov.

3.4.4. Opatrenia so zameraním na multiplikátorov

V prípade informačných a vzdelávacích aktivít určených pre multiplikátorov (mimovládne organizácie, médiá, novinári, vysoké školy, súkromný sektor – hlavne poradenské, školiace spoločnosti) je potrebné zamerať pozornosť na:

- potrebu ochrany životného prostredia a zdrojov,
- potrebu znižovať množstvo produkovaných odpadov z domácností,
- vplyv odpadov na životné prostredie,
- dôležitosť predlžovania životnosti vecí,
- sociálne aspekty opätovného použitia vecí,
- ekonomické aspekty opätovného použitia vecí,
- legislatívne požiadavky v oblasti opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie,
- úlohu samospráv a tretieho sektora v oblasti opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie.

4. Informačné a školiace aktivity

Ako bolo opísané v predchádzajúcej kapitole, informačné a školiace aktivity sú dôležitým opatrením na zvýšenie miery opätovného použitia a zníženie množstva vznikajúcich odpadov hlavne z domácností.

4.1. Cieľ informačných a školiacich aktivít

Účelom informačnej kampane a komunikácie spravidla býva informácia o novom produkte, či už je to výrobok alebo služba. V prípade predchádzania vzniku odpadu a správneho nakladania s odpadmi je však účelom informačnej kampane zmeniť správanie resp. postoj cieľových skupín k problematike nakladania s odpadmi. Preto je veľmi dôležité zdefinovať cieľové skupiny a vypracovať pre nich jednoznačnú a zrozumiteľnú informáciu resp. správu či posolstvo, v súlade s ich potrebami, preferenciami a očakávaniami.

Hlavným cieľom komunikácie v rámci tohto projektu je zabezpečiť informovanie a vzdelávanie dotknutých subjektov v oblasti:

- ochrany životného prostredia a zdrojov,
- znižovania množstva produkovaných odpadov z domácností,
- vplyvu odpadov na životné prostredie,
- dôležitosti predlžovania životnosti vecí,
- sociálnych aspektov opätovného použitia vecí,
- ekonomických aspektov opätovného použitia vecí,
- legislatívnych požiadaviek v oblasti opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie,
- úlohy samospráv a tretieho sektora v oblasti opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie.

4.2. Cieľové skupiny informačných a vzdelávacích aktivít

Pre potreby informačných a vzdelávacích aktivít sú zdefinované nasledujúce cieľové skupiny (tab. 2).

Tabuľka 2: Cieľové skupiny

Identifikované cieľové skupiny	Definovanie cieľových skupín
Obyvateľstvo	Obyvatelia obcí
	Žiaci základných škôl
	Učitelia
Samosprávy	Starostovia a primátori a nimi poverení pracovníci

Zberné dvory	Pracovníci zberných dvorov
Iné zariadenia	Pracovníci iných zariadení ako zberných dvorov na príjem vecí určených na opätovné použitie vrátane opravárenských dielní
Multiplikátori	Mimovládne organizácie
	Médiá, novinári
	Súkromný sektor
	Vysoké školy

4.3. Metodika informačného a školiaceho programu

Na vytvorenie dostatočne účinného vzdelávacieho programu v oblasti opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie je potrebné združiť všetky dostupné formy vzdelávania a zvyšovania povedomia odbornej aj širokej verejnosti.

Pre vzdelávací program sa dajú využiť tieto formy vzdelávania:

1. samostatné špecializované školenia a podobné aktivity,
2. príspevky na odborných seminároch a konferenciách,
3. vydanie metodických učebných textov,
4. vydanie informačnej brožúry,
5. poskytovanie informácií prostredníctvom internetu,
6. príspevky v časopisoch a novinách,
7. vydanie manuálu pre obce a pracovníkov zariadení na príjem a opravu / úpravu vecí.

4.3.1. Samostatné špecializované školenia

Najúčinnejšou formou vzdelávania sú samostatné školiace aktivity venované problematike predchádzania vzniku odpadov, opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie.

Cieľové skupiny:

- učitelia environmentálnej výchovy základných škôl,
- multiplikátori.

Obsah školení:

- potreba ochrany životného prostredia a zdrojov,
- potreba znižovať množstvo produkovaných odpadov z domácností,
- vplyv odpadov na životné prostredie,

- dôležitosť predlžovania životnosti vecí,
- sociálne aspekty opätovného použitia vecí,
- ekonomické aspekty opätovného použitia vecí.

4.3.2. Príspevky na odborných seminároch a konferenciách

Veľmi účinným spôsobom distribúcie informácií medzi presne cieleňú skupinu odborníkov je aktívna účasť na odborných podujatiach, ktoré sú zamerané na odpady, odpadové hospodárstvo, ako aj aktivity organizované pre samosprávy.

Cieľové skupiny:

- samosprávy,
- zberové spoločnosti,
- zariadenia na prípravu na opätovné použitie.

Obsah príspevkov:

V príspevkoch je vhodné zamerať sa na výklad požiadaviek legislatívnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia, predchádzania vzniku odpadov, opätovného použitia a prípravy na opätovné použitie. Veľmi vhodné bude uvádzať dobré skúsenosti zo zahraničia.

4.3.3. Vydanie metodických učebných textov

Na podporu environmentálnej výchovy na základných školách bude užitočné vydať metodické texty, ktoré pomôžu učiteľom pri výchove žiakov k environmentálne vhodnému správaniu sa v oblasti predchádzania vzniku odpadov a opätovného použitia.

Cieľová skupina:

Učelia environmentálnej výchovy základných škôl

4.3.4. Vydanie informačnej brožúry

Informačná brožúra v rozsahu max. 2 strán A4 (jeden list) má slúžiť pre širokú verejnosť – domácnosti. Jej cieľom je poukázať na dôležitosť opätovného použitia. Brožúra musí byť prehľadná, graficky zaujímavá s minimom textu a s použitím obrázkov, piktogramov a pod.

Cieľové skupiny:

- domácnosti,
- samosprávy.

4.3.5. Poskytovanie informácií prostredníctvom internetu

Na webových stránkach obcí a neziskových organizácií uvádzať informácie o:

- potrebe ochrany životného prostredia a znižovania vzniku odpadov,
- dôležitosti opätovného použitia,
- praktických možnostiach občanov odovzdať veci určené na opätovné použitie,
- možnostiach zakúpenia „second-hand“ vecí.

Cieľová skupina:

- verejnosť.

4.3.6. Príspevky v časopisoch a novinách

Cielenou informovanosťou zainteresovaných skupín je uverejnenie potrebných informácií v odborných časopisoch.

Informácie o potrebe opätovného použitia je možné uverejňovať v denníkoch, časopisoch o životnom štýle, miestnych tlačovinách, obecných tlačovinách.

Cieľová skupina:

- verejnosť.

4.3.7. Vydanie manuálu pre obce a pracovníkov zariadení na príjem a opravu / úpravu vecí

Manuál pre pracovníkov samosprávy, resp. pracovníkov zberných dvorov má slúžiť ako „kuchárska kniha“ s postupmi, ktoré budú pracovníci používať pri prijímaní vecí určených na opätovné použitie, na určenie vhodnosti prinesenej veci na opätovné použitie alebo na prípravu na opätovné použitie. Tento manuál je možné vypracovať všeobecne pre všetky zberné dvory, nakoľko postupy využívané v nich sú univerzálne.

V prípade, ak na zberných dvoroch budú pracovať hendikepovaní zamestnanci, manuál bude potrebné prispôbiť ich hendikepu v závislosti od postihu.

Manuál pre pracovníkov zariadení na opravu / úpravu vecí určených na opätovné použitie. Takýto manuál musí vypracovať samotné zariadenie vzhľadom na svoje potreby a požiadavky (v závislosti od udelených súhlasov, od druhu preberaných vecí a odpadov, od dostupnosti odborných pracovníkov, od druhu postihnutia v prípade zamestnávania hendikepovaných pracovníkov...).

4.4. Matrica vzdelávacieho programu

Tabuľka 3: Matrica vzdelávacieho programu

Cieľová skupina	Obyvateľstvo	Samosprávy	Zberné dvory	Iné zariadenia	Vysoké školy, multiplikátori
Aktivita					
samostatné špecializované školenia	✓	✓			✓
príspevky na odborných seminároch a konferenciách		✓	✓	✓	✓
vydanie metodických učebných textov	✓				
vydanie informačnej brožúry	✓	✓			
poskytovanie informácií prostredníctvom internetu	✓	✓	✓	✓	✓
príspevky v časopisoch a novinách	✓	✓	✓	✓	✓
vydanie manuálu		✓	✓	✓	